

Abstrakt

Pojem a právní důsledky překročení mezí nutné obrany a krajní nouze

Předmětem této diplomové práce jsou trestněprávní instituty krajní nouze a nutná obrana a právní důsledky překročení jejich mezí. Uvedené okolnosti vylučující protiprávnost zbavují jednání osoby odvracející přímo hrozící nebezpečí nebo útok protiprávnosti, jakožto znaku trestného činu. Důležitost a nezastupitelnost těchto institutů spatřujeme v možnosti použití svépomoci ve prospěch chráněných zájmů, aniž by za takové jednání následoval trestněprávní postih. Tato práce je zaměřena především na situace, kdy jednání v krajní nouzi a nutné obraně nespĺňuje jejich zákonné podmínky a meze, což odůvodňuje trestní odpovědnost. I zde je však na místě uplatnit vůči pachateli určitý shovívavější přístup než u běžné kriminality, protože jinak krajní nouzi a nutnou obranu považujeme za pozitivní jev.

Po krátkém úvodu, se autorka v první části práce zabývá okolnostmi vylučujícími protiprávnost obecně a pojmem protiprávnosti. Ve druhé části se autorka věnuje definici pojmu a podmínkám krajní nouze a především se zaměřuje na vysvětlení jejich méně jasných nebo sporných znaků. V následující části jsou vymezeny situace, ve kterých dojde k překročení mezí krajní nouze, tzv. excesu. Část čtvrtá a pátá kopírují strukturu druhé a třetí části, avšak ohledně institutu nutné obrany a s větším využitím judikatury, která je v této oblasti bohatší. V páté části je rovněž rozebrána problematika používání automatických obranných zařízení, což autorka vnímá jako poměrně aktuální a zároveň mediálně zajímavé téma. Důsledkům překročení mezí krajní nouze a nutné obrany je věnována šestá část práce, kde jsou uvedeny možnosti, kterými soud disponuje při stanovení druhu a výměry trestu pachatelům tzv. excesů. V závěru autorka nabízí přehled úvah *de lege ferenda* a vyjádření vlastního názoru ohledně vhodnosti těchto návrhů a celkové zhodnocení platné právní úpravy. Historickému vývoji obou institutů není věnována samostatná kapitola, nicméně na porovnání s předchozí nebo i starší právní úpravou se autorka soustředí přímo při vysvětlení konkrétní problematiky.

Cílem této práce bylo vysvětlit pojmy krajní nouze a nutná obrana a popsat jejich podmínky a meze, především pomocí relevantní judikatury. Dále byly nastíněny možné postupy soudu při stanovení trestů osobám jednajícím v excesu. Autorka si rovněž kladla za cíl vyrovnat se s některými teoretickými problémy v této oblasti a zhodnotit platnou právní úpravu včetně návrhů na změnu trestního zákoníku. Práce vychází z právního stavu platného a účinného ke dni 30. 3. 2015.